

התערוכה "שברירים": "ההרס כמוצר אסתטי"

טל אמיתי-לביא ואמיר תומשוב גדלו בצל בנייה והרס, ועכשיו חוברים לתערוכה שמנקה את הדימויים הללו ממלנכוליה: "אנחנו פריקים של אסונות"

רעות ברנע 04.06.19 08:40

"שנינו פריקים של אסונות", מעידה האמנית טל אמיתי-לביא על עצמה ועל האמן אמיר תומשוב, שותפה לתערוכה החדשה "שברירים" שנפתחה בסוף השבוע שעבר בגלריה שלוש בתל אביב (עד 6.7, באוצרות שיר מלרי-ימגוצ'י). "שנינו עוסקים בדימויי חורבן והרס, אבל זה לא הדבר היחיד המשותף לנו. יש בין העבודות שלנו דמיון גם בליריות, בדרמה המאופקת, ברגישות, בטיפול בחומר וביחס לאדריכלות".

קראו עוד בכלכליסט:

- [לראשונה ב"צבע טרי": הפרפורמנס "מלכות הדג"](#)
- [לרקוד בין גבר לאשה](#)
- [האמן יונתן גולד: "עירום תמיד יוצר ציפיות"](#)

בתערוכה מציגה אמיתי-לביא עבודות של חוט תפירה שחור על פרספקס, עבודות עם חול קינטי וסדרה שמשלבת סודה לשתיה עם דבק. תומשוב, לעומתה, עובד עם עץ, גבס, קרטון וצבע. "אני מזמינה את הצופה למבט קרוב, ישיר, בלתי אמצעי", אומרת אמיתי-לביא. "כשאנחנו מתבוננים על ההרס הוא מועבר אלינו באמצעות יד שנייה. אנחנו לא נמצאים בזירת הפשע וחווים את ההמולה והחרדה, אלא חווים את ההרס כמוצר אסתטי, מזוקק". לדברי תומשוב, "המטרה שלי היא להזמין את הצופים להתעמת עם ההרס בגובה העיניים, להתבונן במבט נקי מכל ההיבטים המלנכוליים, המקבריים, ולהסתכל על המורפולוגיה, על הוויזואליה עם כל העירום והשבריריות האקראית שמכניס הטבע אל תוך הבנייה וההרס. פתאום אנחנו מוצאים את עצמנו נמשכים לזה, רואים את ההיבטים היפים של ההרס".

צילום: אוראל כהן

מימין: האמנים אמיר תומשוב וטל אמיתי לביא פנאי

אמיתי-לביא ותומשוב עוקבים זה אחרי העבודה של זה כבר תקופה ארוכה. היא אמנית רבת-חומית, בוגרת המדרשה לאמנות ואוניברסיטת חיפה, הציגה בתערוכות בארץ ובעולם וזכתה בפרסים. הוא בוגר לימודי אדריכלות בטכניון, שמעולם לא עסק במקצוע אבל הוא נוכח מאוד בעבודותיו, שהוצגו גם הן בתערוכות רבות.

צילום: דורון לצטר

עבודת וידיאו של האמנית טל אמיתי לביא

ההיבט האדריכלי ניכר בעבודות של שניהם. "אבי היה קבלן בניין", מספרת אמיתי לביא. "כל ילדותי הסתובבתי באתרי בנייה, והעיסוק בבנייה ובפירוק מגיע אצלי מהמקום האישי. אני חווה את התהליך כחלק מהגנטיקה שלי". "גם אני מגיע משושלת של קבלנים", מוסיף תומשוב, "אבל אצלי זה מגיע דווקא מהמקום של ההרס. בצבא השתתפתי במשלחות סיוע של פיקוד העורף באזורים מוכי אסונות והיו מקרים שבהם הגענו וכבר לא היה את מי להציל. כל זה נכנס לתוך לימודי האדריכלות, למשל בתכנון של מקלטים וממ"דים: יודעים איך המבנה אמור להיראות כשהוא יינצל מההרס. יש בזה משהו פרדוקסלי — אנחנו בונים, אבל כל הזמן חושבים איך הדבר הזה הולך להיהרס. זה הפך אותי קצת לפריק של חורבן ונביא זעם".

צילום: דורון לצטר

העבודה מרחב חשוף של האמן אמיר תומשוב

אז אתם בעצם טוענים שהכל נידון להרס?

"עבורי המלאכה הבלתי פוסקת לכאורה מרגיעה את החרדה הקיומית. אולי אם ארגיש שאני כל הזמן בונה — ההרס יתעכב", אומרת אמיתי לביא ותומשוב מוסיף: "אני בא לזה מהכיוון הנגדי. אנחנו, כאנושות, מסתכלים על אימפריות שקרסו ומאמינים שאנחנו נצליח לעוף, אבל אנחנו רק הולכים ומתקרבים לחורבן. זה בלתי נמנע".

כשמתבוננים בעבודות של השניים, לא מרגישים שסוף העולם קרב. אין בהן כאוס, אלימות, דם או מהומה. "אני לא מתאמץ לעשות אסתטיזציה לחורבן", מסביר תומשוב. "אנחנו אמנם מסתכלים על משהו עם מרכיבים לא נעימים, אבל

המוח שלנו נמשך אליו. אנחנו אוהבים את זה כמו שאנחנו אוהבים לראות סרטים עצובים ולהקשיב לדיווחי חדשות שליליים".

איך החומרים בעבודות משרתים את הרעיונות האלה?

"אני עובד עם חומרים מתכלים, את רובם אני מוצא עזובים, כאלה שנוכח בהם ממד הזמן. ברגע שאני משתמש בהם אני כמו מונע את המשך ההתכלות".

בשביל אמיתי לביא ההתייחסות לחומר הפכה עם השנים כמו להפיכת קש לזהב. "אני מנסה לקחת את החומרים הכי נמוכים, בנאליים, זולים, ולזהות את הפוטנציאל החומרי שלהם, להפוך אותם לפיין ארט". הגיבור החדש בעבודותיה, כהגדרתה, הוא החול הקינטי, שבכלל נמכר כמשחק לילדים. "אני מסתובבת הרבה בחנויות יצירה, וברגע שנגעתי בו הבנתי את השברירות שלו הנשענת על המתח בין הבנייה להרס, בין הפירוק להרכבה. זו ממש אירוטיקה בעיניי. אני תמיד תוהה אם בניתי דימוי או פירקתי אותו, אם הבית שספג פגיעה ישירה מטיל, למשל, שמופיע באחת מעבודות החול הקינטי, בוקע מתוך החול או נעלם לתוכו, וזה גם מה שאני מקווה שהצופה ירגיש".

אדריכלות

האדריכל אמיר תומשוב מעדיף בניינים הרוסים

התערוכה "מודוס אופרנדי" משקפת את עמדתו האנטי־אדריכלית של אמיר תומשוב, בוגר לימודי אדריכלות בטכניון שפרויקט הגמר שלו זכה בפרס עזריאלי. בשיחה הוא מסביר מה גרם לו לחתוך לאמנות ולצאת נגד הקקופוניה האורבנית

לעקוב

נעמה ריבה

06 באוקטובר 2015

קירות גלריה "משונע" בשכונת פלורנטין בתל אביב עמוסים בימים אלו באינספור דימויים וחומרים מעולם הארכיטקטורה, העיר והבנייה: בלוקי גבס מיניאטוריים, תבליטים מדויקים מקרטון של ערים גבריות מרחבי העולם והדימיון, צילומים של אתרי בנייה ובניינים מתל אביב, ברלין ועפולה, תצלומי מגדלים כמו מגדל הנביאים בחיפה ומרינה סיטי בשיקגו, צילום של הכותל המערבי והרבה קולאז'ים של מנופים, עגורנים ומוטות קונסטרוקציה מפלדה. כל אלו מרכיבים את התערוכה "מודוס אופרנדי" — מונח המתאר פעילות שיטתית — שיצר האדריכל אמיר תומשוב (אוצר: יעקב חפץ).

התערוכה האינטנסיבית מסקרנת לא רק בשל הביקורת שחבויה בה על עולם הבנייה, אלא גם בגלל תומשוב עצמו, שבחר במסלול שונה משאר חבריו ללימודי ארכיטקטורה בטכניון, שאותם סיים ב-2010. בתערוכה מוצגות עבודות של תומשוב והן משקפות חוסר שקט גדול ביחס למרחב הבנוי והנבנה. נדמה שתומשוב שואף לייצר עבודות אנטי־אדריכליות, כאלה שלא משקפות בניינים גמורים ומושלמים מהסוג שמעטר מגזינים, אלא את ההיפך הגמור: כאלה המשקפות את הקרביים של הבניינים, את שיטות ההפקה המאוסות ואת הזנחתו של המרחב הבנוי.

מתוך התערוכה צילום: אמיר תומשוב

למה פנית ללימודי אדריכלות, אם בשלב די מוקדם החלטת שהמקצוע הוא לא בשבילך?

"כשסיימתי צבא לאחר שבע שנים, יצאתי למסע של חצי שנה באלסקה ואחריו התלבטתי בשאלה מה עכשיו: פרוקטולוג או עורך דין? בסוף נרשמתי גם ללימודי עיצוב תעשייתי וגם לעיצוב גרפי. אלו מקצועות שהיו בשבילי קרש הצלה. אחרי שהסתובבתי בתערוכות אדריכלות וראיתי מה עושים בהן, הבנתי שאני יכול ללמוד שם דברים חדשים על שיטות ייצור".

אמיר תומשוב צילום: גיל אליהו

ומתי הבנת שאדריכל לא תהיה?

"כבר בסמסטר הראשון הכרתי את חפץ (אוצר התערוכה) ואת בילו (בילו בליך, אדריכל ואמן — נ"ר). והם גרמו לי להבין שכמו שלא כל מי שהולך ללמוד רפואה יהיה רופא, גם אני לא אעשה תוכניות ביוב וחשמל. הבנתי שמה שמושך אותי במקצוע זו האדריכלות שמלמדים באקדמיה. זו האדריכלות היפה באמת, לא הפרקטית. והשימוש שלי במה שלמדתי הוא לא כדי לתכנן ממ"דים או פנטהאוזים, אלא העשייה האמנותית".

העיר כשדה קרב

החיבור לחפץ ולבליך העניק לתומשוב, בן 37, פריבילגיות בזמן הלימודים. "כשכולם הגישו מודל אני אישרתי לו להגיש ציור. זה היה לפני 11 שנים", נזכר חפץ. "אבל הוא הגיש ציור פוטוריסטי, והסכמתי לזה, כי הדבר שריתק אותי היה אי־ההסכמה שלו עם המשימה".

לחוסר הרצון "לעשות ארכיטקטורה" נוספה בזמן הלימודים התחושה של תומשוב, שאם יעבוד כאדריכל הוא ייהפך כהגדרתו ל"אדריכל רע". לכן לא מפתיע שגם פרויקט הגמר שלו לא עסק בבניינים של ממש, אלא ביצירת עיר דמיונית הקרויה "דולי סיטי". בפרויקט, פרשנות אדריכלית לא־שגרתית לטקסט הספרותי של אורלי קסטל בלום, לא היו תוכניות, חתכים או הדמיות, אלא רק מודלים מרהיבים. תומשוב אומר שהפרויקט, שזכה בפרס עזריאלי לפרויקטי גמר מצטיינים,

"פתח בפני דלת לעולם האמנות ונתן לי איזה אישור לכך שאמן לא חייב להיות בוגר בצלאל או מנשר".

אלא שבניגוד לרוב עמיתיו האמנים-יוצרים, בחר תומשוב להתרחק מהבועה התל אביבית ולהישאר לעבוד בעיר הולדתו — עפולה. "אני דור חמישי כאן ונשארתי מסיבות פרקטיות", אומר תומשוב. למרות הדחייה מהמקצוע, הוא עסק בפרקטיקה האדריכלית פעמיים: לראשונה, כשייצג את ישראל בתערוכת אקספו בדרום-קוריאה בשנת 2012 יחד עם יונתן אולך ושגיא רכטר, ובפעם השנייה, כשהיה סטודנט ועבד כבונה מודלים לחברות מסחריות. "אלו היו מודלים פונקציונליים שמשקפים מציאות שיווקית, והם מאוד שונים מהמודלים הקונספטואליים ומהשחרור שיש באטמוספירה האמנותית".

מתוך התערוכה צילום: אמיר תומשוב

מה בדיוק ההבדל בין בונה מודלים לאמן?

"אמנות יכולה להתפתח גם בלי דרישה של יזם. כל אחד יכול לצייר ועם פרקטיקה נכונה גם לבנות מודל".

בתערוכה שלושה חלקים עיקריים: קיר אחד משקף את הקקופוניה שאותה בנה באופן אקראי בחלל. המכלול הקקופוני נהפך לכמעט גרוטסקי, מה שגורם לעבודות לאבד מאיכותן האסתטית כפרטים. על הקיר ממול — עבודות ממוסגרות שנבחרו בקפידה. את הצד המאורגן מגדיר תומשוב כ"סטוריבורד" מאורגן יותר. "אלו דברים שאנחנו נחשפים אליהם בשוטטות. בכל מקום רואים עגורנים ושאריות של בנייה וזה נראה לנו מובן מאליו. אני חושב שבערימת לבנים שנשאר מהבנייה יש סוג של אסתטיקה". תחת המסגרות תלויים פתקים שכתבה סבתו של תומשוב, ובהם הערות כמעט חסרות חשיבות על אירועי היומיום, משימות ומחשבות. סבתו השתמשה בכל פיסת נייר אפשרית כמצע לפתקים והוא, כמעט בהשראתה, עושה שימוש בכל חומר אפשרי כמצע לעבודותיו.

מתוך התערוכה צילום: אמיר תומשוב

במרכז החלל מונחות רפסודות ועליהן שתי עגלות קנייה ריקות ועגלה שלישית ובה מודלים של עגורנים. העגלות נראות מעט מיותרות בתערוכה. הן מעמיסות על החלל הקטן וגם יוצרות תחושה שתומשוב משתמש במוטיב ממוחזר. אבל הוא מתעקש שנוכחות העגלות הכרחית ושם הדימויים מעולם הבנייה משקפים את אובדן קנה המידה האנושי, את היעדר הקשר האורבני ואת הסופיות של כל בניין — הרי העגלות מייצגות את תרבות השפע שמלווה את האדריכלות העכשווית.

"העגלה העליונה היא אלגוריה לתהליכי צבירה אינסופיים של בנייה ופרויקטים, כשהעגלות הריקות התחתונות מייצגות אולי את ההומלסים שבעיר", אומר תומשוב. והאוצר חפץ מחדד: "לקחנו את מה שמבטא אובססיה של קנייה, כמו העגלה המפורסמת של דואן הנסון, וחיברנו אותה לאובססיה של הייצור ההמוני של אדריכלות".

מתוך התערוכה צילום: אמיר תומשוב

יש בתערוכה שנאה לפרקטיקה האדריכלית?

תומשוב: "יש כאן התרסה נגד היזמות האורבנית ולא בהכרח נגד התכנון האורבני. נכון שיש קקופוניה בכל מקום ותחושה שהעיר הפכה לשדה קרב, אבל אני חושב שההרס הוא מאוד אסתטי ושנחנו מהופנטים ממנו. מכיוון שאני מתעסק באסתטיקה של ההרס, אני לא יוצא נגד העשייה האדריכלית מכיוון שהיא מביאה איתה עוד הרס".

כלומר, אתה מעדיף בניינים הרוסים על בניינים?

"אני מת על אתרי בנייה ומקומות נטושים. אני חושב שאני חולק את אותה התשוקה שיש לשרון רז (אדריכל וצלם שמתעד בניינים נטושים, נ"ר). כשמתפוצץ צינור גז במבנה אני הראשון שמגיע לצלם".

גם אתרי פיגוע?

"פחות. כי הקונטקסט הוא טעון".

"מודוס אופרנדי" משתלבת היטב בין הקירות המתקלפים של הגלריה ובתוך שכונת פלורנטין, שמזכירה יותר אתר בנייה מאשר שכונת

מגורים. התערוכה תשלים מעגל בקרוב, כאשר הגלריה תקרוס יחד עם הבניין, שעומד להיהרס לטובת — או לרעת — בניית פרויקט תמ"א 38 שיקום על חורבותיו.

מתוך התערוכה צילום: אמיר תומשוב

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ אדריכלות

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

אמנות

אמיר תומשוב: "אני אנרכיטקט, אמן שמתכנן הרס"

עבודת הגמר שלו באדריכלות היתה שיחת היום אבל אמיר תומשוב בחר באמנות. "הפכתי להיות האיש שחושבים עליו גם בעולם כשהכל חרב"

אמיר תומשוב בסטודיו בעפולה. "אנשים מהופנטים ממראות הרס" צילום: גיל אליהו

לעקוב

נעמה ריבה

13 בינואר 2025

"אני לחצן מצוקה לכל מי שרוצה לדבר על הרס" — אומר האמן והאדריכל אמיר תומשוב בשיחה בסטודיו שלו בעפולה. מי שיתבונן בלי היכרות מוקדמת ביצירות שלו ברשתות החברתיות או בתערוכות, יחשוב שהוא מגיב להרס העכשווי סביב. אבל תומשוב נמשך לאתרי חורבן כבר יותר משני עשורים, ועבודותיו, תלת־ממדיות ודו־ממדיות, מספרות על הווה מתמשך של הרס ועל עתיד דיסטופי: ערים שהושמדו, מרחבים שקרסו והתפוררו, בתים ורהיטים שהתפרקו.

עוקביו באינסטגרם מכירים את זה ושולחים אליו מרחבי העולם תמונות מהפצצות, משריפות או מרעידות אדמה. "אנשים כותבים לי לאחר רעידת אדמה שהם חשבו עליי. מאז 7 באוקטובר במיוחד, אומרים לי שחושבים עליי. הפכתי להיות האיש שחושבים עליו בזמן שהכל חרב. לא בטוח שאני אוהב את התפקיד הזה שהוטל עליי".

שמות התערוכות שלו המוצגות כעת הן בהתאם. תערוכת היחיד בגלריה ליטבק קונטמפוררי בתל אביב קרויה "שאריות של עתיד אבוד", ובה 60 יצירות שרובן מהשנים האחרונות. הוא משתתף גם בתערוכה הקבוצתית "כשהדברים מתפרקים", במוזיאון וילפריד בקיבוץ הזורע. בתערוכה קבוצתית נוספת, "בעקבות הצילום", שמוצגת במרכז האמנות "פרימדה" בחיפה, הוא מציג שלושה רישומים מתוך סדרה שמבקרת את תרבות הצריכה וקרויה "דקה ושמונה שניות": השם מתייחס לדיווח מסוף שבוע הרווקים הסיני ב-2020 והעבודות מתארות חורבות של מבני מסחר ושירות, ששלטיהם המוארים קרסו לקרקע באירוע אקלימי כלשהו. "באותו סופ"ש אחד מאתרי המכירות הסיניים סלק מיליארד דולר תוך דקה ושמונה שניות מרגע פתיחת הסיילים. אנחנו מסרבים לראות את הנזק הסביבתי וההיקפי הנוצר גם כשאנחנו רוכשים מוצר".

אמיר תומשוב, "חלל: אפס מספר 5", 2020. הרישום - זה לא צילום! - שנרכש על ידי מוזיאון תל אביב צילום: ללא קרדיט

אם הרעיון עוד לא הובהר — "חורבן מהדהד" היה שם התערוכה שתומשוב הציג במהלך 2024 בגלריה אפטר־ברר במעלות. באותה שנה הוא השתתף גם בתערוכה קבוצתית במוזיאון אגם בראשון לציון. השנה הוא ישתתף בתערוכה קבוצתית במוזיאון תל אביב, שאף רכש לפני כמה חודשים רישום שלו משנת 2020, "חלל: אפס מס' 5", חלק מהסדרה "חלל אפס". בהודעה לעיתונות שפירסם המוזיאון נכתב כי היצירה "מהדהדת את האסון והשבר שעדיין מתרחשים". ברישום נראה קטע ממבנה מגורים שקירותיו קרסו, לבנים וחוטי ברזל משתלשלים בו מהתקרה ומהרצפה ובחלקו התחתון מצבור של פסולת.

אמיר תומשוב, הרישום "חלל: אפס מספר 1", 2020

הצופה עלול לחשוב שזה תיעוד מעזה, הוא אומר, אבל "חלל אפס" היא סדרה שמנתקת את האירועים מהמקום. כל פריים ברישומים המדויקים להפליא שלו נלקח מלוקיישנים בהווה ובעבר — מברלין, מחומס בסוריה, מרוסיה ועוד — אבל הם נראים מתאימים לכל מקום. התשובה למי ששאלו אם זה מעזה היא שלכאורה זה לא, אבל בעצם

זה גם כן, כי העבודות מתארות גם את מה שקורה שם. ההרס הוא אוניברסלי".

המשיכה לחורבות החלה בילדותו. "אהבתי לטייל באתרים ארכיאולוגיים וגם התעניינתי בסיפורים התנ"כיים על אחרית הימים. כל זה התגבר בצבא, כשהייתי מ"פ ביחידה שנוסעת לאתרי אסון בעולם"

תומשוב נולד ב-1978 וגר בעפולה עם זוגתו מיכל ושני ילדיהם. המשיכה שלו לאתרי חורבות החלה בילדותו. "תמיד אהבתי לטייל באתרים ארכיאולוגיים. תל מגידו הוא בטווח הראייה היומיומי שלי. אלו מקומות שקסמו לי. התעניינתי גם בסיפורים התנ"כיים על אחרית הימים. כל זה התגבר בזמן השירות הצבאי".

מה קרה אז?

"שירתתי שבע שנים, הייתי מ"פ ביחידת תקשוב שמסייעת ליחידת החילוץ של פיקוד העורף ונוסעת לאתרי אסון בעולם. הייתי בטורקיה בכמה רעידות אדמה וגם בדלהי. היום פחות צריך את היחידה הזו כי התקשורת השתנתה באופן ניכר, אבל אז הסתובבתי בהרבה מקומות שנחרבו. כן, ובמקביל ראיתי הרס גם בלבנון, וגם בעזה בכמה מבצעים, עד שהשתחררתי סופית משירות מילואים לפני כמה שנים. הספיק לי".

תומשוב בביתו. "לא בטוח שאני אוהב את התפקיד הזה שהוטל עלי"

צילום: גיל אליהו

בין תום שירות הקבע ב-2003 ולפני שהחל לימודי ארכיטקטורה בטכניון, הוא נסע לאלסקה. "רציתי להיות במקום שבו היחס בין קרקע לבני אדם הוא הקיצוני ביותר ואין בו כמעט בניינים. הבנתי בצבא ובטיול עד כמה אנחנו יצורים שמסתמכים על ראייה אבל לא רואים כלום. אנחנו סובלים מעיוורון פסיכולוגי. רואים רק מה שעובר את המסננת הרגשית".

באלסקה הוא הגיע למקום שבו התרחשה ב-1964 רעידת האדמה השנייה בעוצמתה בהיסטוריה, 9.2 בסולם ריכטר. מוקד הרעש היה מאות קילומטרים מזרחית לעיר אנקורג' ובעומק 25 ק"מ. רוב 131 האנשים שנהרגו, נספו מגלי צונאמי באזור מפרץ הנסיך ויליאם בדרום אלסקה. באנקורג' שמרו חלק מהעיר שנהרס כ"פארק רעידת האדמה". תומשוב נסע לשם.

"את מטיילת שם וזה אזור שמראהו נשמר כמו אחרי האסון. הצמחייה כמובן צמחה, אבל את רואה את ההרס ואת הצניחה של הקרקע וזה מרחב מפעים".

"האירוע המכונן הוא 9/11, והצטרף אליו 7 באוקטובר. אנשים מרותקים לאסון בשידור חי. הם בהו במגדלי התאומים נשרפים וקורסים, ואפשר לראות זאת שוב ושוב ולחכות שיקרסו שוב. יש בנו משיכה לחורבן הזה"

מה בדיוק חשבת?

"הבנתי שאנשים מהופנטים מהרס. זו תופעה שנחקרה. במאה ה-19 התחילו להביא כל מיני שרידי הרס ושכיות חמדה לאירופה והכניסו אותם למוזיאונים. התייחסו לזה כמשהו רומנטי. בעיקר אנשים מרותקים לאסון בשידור חי. לא סתם האירוע המכונן הוא 9/11, והצטרף אליו 7 באוקטובר. אנשים בהו במגדלי התאומים נשרפים וקורסים, ואפשר לראות שוב ושוב את הסרטונים האלו ולחכות שהם יקרסו שוב. יש בנו איזו משיכה לחורבן הזה".

מגדלים בלי אופי

תומשוב הוא צייר ורשם מנעוריו, אבל מעולם לא למד רשמית אמנות פלסטית. בשנים שלפני לימודי האדריכלות שוטט בתערוכות בוגרים. "הייתי הולך לתערוכות של עיצוב מוצר, אופנה, צורפות, תקשורת חזותית. מסתובב בשנקר ובצלאל. כשהגעתי לאדריכלות הבנתי ששם יש לי יותר מה ללמוד, למרות שאדריכלים שדיברתי איתם הזהירו אותי

מהמקצוע הזה. ניגשתי לבחינות בכל בתי הספר והחלטתי ללמוד בטכניון. אני גם מלמד שם כבר 13 שנה".

מראה הצבה מתוך התערוכה בתל אביב, "שאריות של עתיד אבוד" צילום: יובל חי

למדת מקצוע פרקטי למרות שהיה ברור לך שלא תתכנן בניינים?

"מההתחלה הגדרתי את עצמי כאנרכיטקט. לא עניין אותי להיות האדריכל שמתחרה בשדה קרב מול הרגולטור הישראלי. תמיד עניינו אותי יותר ההיבטים ההגותיים של התחום. אני לא מצטער שלמדתי את זה, כי למדתי דברים שלומדים מעצבים, מהנדסים. גם היסטוריה, פסיכולוגיה ועוד כל מיני. דברים שפוגשים רק בלימודי אדריכלות שהם רב־תחומיים".

אם היתה לך הזדמנות לעשות דברים כמו פטר צומתור (אדריכל שווייצרי בולט שמתכנן מעט מבנים מוקפדים במיוחד)?

"אני עושה בסטודיו את האמנות שאני שואף לעשות. אולי במשרד של איזה אדריכל שווייצרי היו לי אמצעים טובים יותר לכך, אבל הייתי עושה אותו דבר. אני מתכנן הרס. תהליך הבנייה הוא בעיניי אותו תהליך כמו הרס".

מראה הצבה: "מיצב פוסט טראומה מספר 19", 2022. במוזיאון פתח תקוה צילום: אלעד שריג

הפעולה האמנותית שלו כוללת לעתים גם מרכיבים אדריכליים, חומרי בנייה כמו בלוקים שהוא עורם בערימות או רישומי גופים העשויים מבלוקים. הספרייה הענפה בביתו כוללת ספרי מלחמות ואדריכלות, כולל אדריכלות של חורבן. באמנות יש לכך אינספור רפרנסים, הוא אומר. בין השאר הוא מושפע מהאמן האמריקאי לביוס וודס, מפרידריך דוד קספר ומהתקופה הרומנטית שבה ציירו שברי נוף ושרידים ארכיטקטוניים.

אמיר תומשוב, "תכנית מגירה מספר 1", אוקטובר 2023

אז אתה רומנטי. יכול להיות שנולדת בתקופה הלא נכונה?

"אולי. ראיתי מניסיונם של הרבה מורים שלי, שבעשורים קודמים היו עסוקים יותר באדריכלות ולא בלמקסם תוכנית כלכלית לנדל"ניסט. היום אדריכלים משועבדים לזה. אתה נמצא במרוץ הכלכלי והרוב המוחלט של האדריכלים טוחנים אוויר. הבצה שלנו קטנה ורוויה יותר ויותר. הסיכוי לעשות לפני גיל 50 מבנה מעניין, למשל מבנה ציבורי משמעותי, הוא קלוש".

"אני אוהב את ההזנחה של השיכונים. מרוב שהם מכוערים הם יפים. כשאני מסתכל על המגדלים החדשים אני חושב לעומתם על המגדלים של אנסלם קיפר. ועל השיכונים אני מת. המגדלים החדשים זה כמו בוטוקס"

אתה כן אוהב ברוטליזם וברישומים שלך מופיעים מבני שיכונים. במה הם שונים ממגדלים עכשוויים?

"במקדם ההזנחה שלהם. מרוב שהם מכוערים הם יפים. כשאני מסתכל על המגדלים החדשים אני חושב לעומתם על המגדלים של אנסלם קיפר (בפרויקט "שבעת המגדלים" שלו המבנים נוצרו מבטון מזוין בתבנית של מכולות). אלו מגדלים שנבנו מאפס, הם חזקים מאוד ונראים כמו שלד של בניינים. ככה ייראו הערים שלנו בעתיד. אני מדמין שאלו מגדלים של ממ"דים שיישארו אחרי שכל המעטפת והקירות יקרסו. וגם על השיכונים אני מת. הלכתי לשיכונים בגלזגו וגם לשכונות ניאו נאציות בברלין. המגדלים החדשים זה כמו בוטוקס. אין להם אופי".

נראה כמו בורדל

עולם האמנות קיבל אותו בזרועות פתוחות. בפרויקט הגמר שלו בלימודי האדריכלות איפשרו לו ולשותפו, שגיא רכטר, לא לתכנן בניין — אלא מרחב דיסטופי. התנאי היחיד היה שזה צריך להיות קשור לתל אביב. השנה היתה 2009, שנת המאה לתל אביב, וכל השנתון הקדיש עצמו לעיר. הם תכננו מרחב מפעים בעקבות הספר "דולי סיטי" של אורלי קסטל בלום. בנו מודלים וציירו רישומים בהשראת העיר,

שהולכת וגובהת וגדלה ואז מתפרקת. "זה היה מבחינתנו מין פרה־פרודקשיין להפקה קולנועית. עד היום הוא מלווה אותנו ומפרסמים דימויים שלו בכל מיני ספרים".

פרויקט הגמר שלו בעקבות הספר "דולי סיטי" סוקר רבות זכה בפרס עזריאלי. אורלי קסטל בלום אמרה שזה הדבר השני הכי טוב שקרה לה. "היא הוסיפה שהיא לא זוכרת מה היה הראשון", הוא מחייך

הפרויקט זכה לכתבות רבות ובאותה שנה הפך לשיחת היום בכל מוסד אדריכלי. בהמשך הוא זכה בפרס עזריאלי לפרויקט גמר מצטיין. קסטל־בלום, שנכחה בהגשות, אמרה שהפרויקט הוא הדבר השני הכי טוב שקרה לה. "היא הוסיפה שהיא לא זוכרת מה היה הראשון", מחייך תומשוב.

אמיר תומשוב, "ללא כותרת 2", 2024 צילום: אמיר תומשוב

מה היתרון שלך כאדריכל על אמנים שלמדו אמנות פלסטית?

"אני לא רואה יתרון או חיסרון בהכשרתי כאדריכל. אבל יש כמה הבדלים. אני די אוטסיידר בעיסוקי באמנות כי למעשה לא עברתי הכשרה אקדמית לכך. עם זאת, זו פריזמה שניסיתי להרחיב ככל הניתן באמצעים שניתנו לי בחממה האקדמית. המיפויים למציאות שלמדתי לעשות הקנו לי יכולת לנטרל סינדרומים כמו עיוורון פסיכולוגי, ולשאול יותר איפה אני נמצא ולא רק מה השעה — כדברי ז'ורז' פרק. חוץ מזה", הוא מוסיף בסרקזם קל, "כאדריכל כבר צללתי עמוק לתוך עולם הייסורים כך שדי מאמינים לי שאני אמן מיוסר למרות מיקומי בתחתית שרשרת המזון".

אמיר תומשוב, "נשכח בשנית מספר 6", 2024

היבט אדריכלי נוסף בעבודותיו הוא שהן חסרות צבע: שחור, לבן, או צבע החומר, למשל עץ. "אחת הסיבות לכך שאני משאיר את האובייקטים לבנים ומנקה מהם מרכיבים גרוטסקיים, מלבד זה שאני

עיוור צבעים, היא שיש משהו קליני בלובן, שמאפשר לראות את המורפולוגיה של ההרס. הרי ל-99 אחוזים מהמבנים בעולם יש אורך חיים מוגבל. אני רוצה שיסתכלו להרס בגובה העיניים".

ושלא ייבהלו ממנו?

"שיבינו את זה. שיבינו למה נהנים להסתכל עליו. אני מנקה ממנו את ההיבט האמוציונלי, קצת כמו בצילומי האוויר מעזה".

זה קצת חולני.

"כן, אבל זה טבע האדם. המלחמות וההרס אף פעם לא נפסקו".

"בעשורים קודמים היו עסוקים יותר באדריכלות ולא בלמקסם תוכנית לנדל"ניסט. היום אדריכלים משועבדים לזה ורובם המוחלט טוחנים אוויר. הגצה שלנו קטנה והסיכוי לעשות לפני גיל 50 מבנה מעניין, קלוש"

בתערוכה הנוכחית בתל אביב הוא מציג כ-20 יצירות מהשנתיים האחרונות שבסיסן גובלנים וציורי נוף הנמכרים בשווקים תיירותיים בעולם. זו הפעם הראשונה שהוא הותיר את השכבה הצבעונית ביצירתו. "אלו תמונות שעמדו להיזרק לפח ואספתי אותן. הן יצירות שמשקפות אוטופיה, אז לקחתי את הנופים הרומנטיים והקיסטיים והוספתי להם את הזוהמה העכשווית. אשפה, חומרי בנייה, אנטנות סלולריות. ההתערבות שלי היא מראה הומוריסטית שמפגישה בין אוטופיה לדיסטופיה. ממבט ראשון מרחוק הקיר נראה כמו באיזה בורדל, אבל כשמתקרבים לכל דימוי המציאות נחשפת".

לא מבין במתנחלים

ההרס מאז 7 באוקטובר שהיה חריג לכולם הוא מבחינה מסוימת עוד יום בחייו של תומשוב. לאנשים שאומרים לו באירוניה שבטח עכשיו הוא בפריחה, הוא עונה שזה לא היה חסר לו. "אפשר לזרוק בכל רגע נתון אבן על מפת העולם ולמצוא מקום שנהרס. בכל רגע נתון יש

מלחמות אחים במזרח ובאפריקה, או אסון טבע. אם עושים זום-אין למזרח התיכון וללבנט, אנחנו חיים בטריטוריה של חורבן. תחשבי כמה ציביליזציות היו פה ונחרבו".

מראה הצבה מתוך התערוכה בגלריה ליטבק קונטמפוררי תל אביב, "שאריות של עתיד אבוד" צילום: יובל חי

אתה לא יכול להגיד ש-7 באוקטובר לא הזיז לך יותר מקונפליקט בתאילנד. זה נשמע אטום.

"כמו כולם נסחפתי למערבולת של אחרי 7 באוקטובר אבל היצירה שלי כמעט לא מגיבה באופן ישיר לאירוע. אנחנו עדיין בתוכו. אנחנו לא מבינים אותו עדיין וכל הזמן נופלים לעוד שפל ולעוד תחתית. אבל פתאום אני מרגיש שאני נגרר לפוליטי ואני כל כך לא פוליטי".

אתה לא יכול להגיד שאתה לא פוליטי. הרס זה פוליטי.

"אני לא חרד מהמוות ולא מאסונות. 7 באוקטובר הזכיר לנו שהקטסטרופה כל הזמן מעבר לפינה. תמיד ידעתי שהיא שם כי אני צופה בה ומסתובב בתוכה כבר שני עשורים".

בעולם וגם בארץ אומרים שמה שקורה בעזה הוא אירוע ההרס החמור ביותר במאה ה-21.

"במסגרת אירועי הטרור במאה ה-21 בהחלט עלינו פאזה. אני מדבר על שני הצדדים ועל הרס עזה. אבל יש עוד מקומות שנהרסו באופן ניכר, כמו סוריה, אפגניסטן, עיראק. ואנחנו לא יודעים מה קורה בסין או בצפון קוריאה. כמעט בכל מדינה אפריקאית נהרגים מאות אלפים מסכסוכים. זה לא מצולם באותו היקף וגם כשזה מצולם — זה אחרת.

"אני לא חושב שמבחינת הקטסטרופה, אם משווים למאה ה-20, אנחנו איזו נקודת שיא. אבל מבחינת השיווק של זה והשידור במדיות — אנחנו באיזה פיק. אף אחד לא מתעניין בחצר האחורית של העולם, בקואליציות בעיראק. אבל כן מסקרן מה קורה בצנטרום הפוליטי של העולם, ואנחנו בצנטרום מראשית ההיסטוריה".

"מבחינת הקטסטרופה אנחנו לא בשיא לעומת המאה ה-20. אבל מבחינת השיווק והשידור של זה אנחנו כן. איש לא מתעניין בחצר האחורית של העולם אלא בצנטרום, ואנחנו בצנטרום מראשית ההיסטוריה"

יש מתנחלים שמאמינים שקרה נס ב-7 באוקטובר.

"לא הוכשרתי להבין את מוחם. זה לא טיעון להתווכח איתו כמו שאני לא מתווכח עם מי שמאמין באבינו שבשמים. לגבי עזה, יש מרכיב של שמחה לאיד שקיימת בוודאי בקצה הימני של המפה, הם מתרגשים מזה. כאמור, הם מהופנטים מההרס. אבל שוב אני אומר שבלי קשר לנטייה פוליטית — יש אצל אנשים מרכיב של בהייה במראות האלו, ואני מקווה שאצל רובנו זה לא מלווה בהפרעה".

בעצם אתה קצת אומר שהצטרפנו לכולם.

"ברירת המחדל של בני האדם היא לפתור דברים על ידי הרס קולוסאלי. הערים הגדולות נהרסו עשרות פעמים: במלחמות, בהצפות, בשריפות, במגפות, או בסתם תוכניות אדריכליות גרנדיוזיות כמו בפריז. זה לא מאפיין של יצורים כחול-לבן. ראינו את זה ביוגוסלביה, במגדלי התאומים ועכשיו כאן".

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

בית ועיצוב

שאריות של עתיד אבוד: תערוכת יחיד לאמן אמיר תומשוב

וואלה בית ועיצוב

15.12.2024 / 15:01

הרס וחורבן, חפצים נטושים, תמונות ישנות ופסולת הם המקור לתערוכתו החדשה של האמן אמיר תומשוב שתפתח ב- 19 בדצמבר בגלריה ליטבק קונטמפוררי. אוצרת: הדס גלזר

אמיר תומשוב, Still Waiting, 2024, גרפיט על עץ / אמיר תומשוב

מגדלי היוקרה בכפר סבא: דירות יימכרו מ-3.29 מיליון ש"ח

Channel22 real estate

חופשה בחו"ל זה עסק יקר, אבל עם כרטיס האשראי הזה תשלמו פחות!

I NEED IT

סבתא זפטה הופתעה: כאן תמצאו דיור מוגן איכותי בלי לקרוע את הכיס

www.golden-house.co.il

השיניים שלכם צהובות? אלה המאכלים שכדאי להימנע מהם

בראות

יאיר גולן לאריה גולן: "מדינה שפויה לא הורגת תינוקות כתחביב"

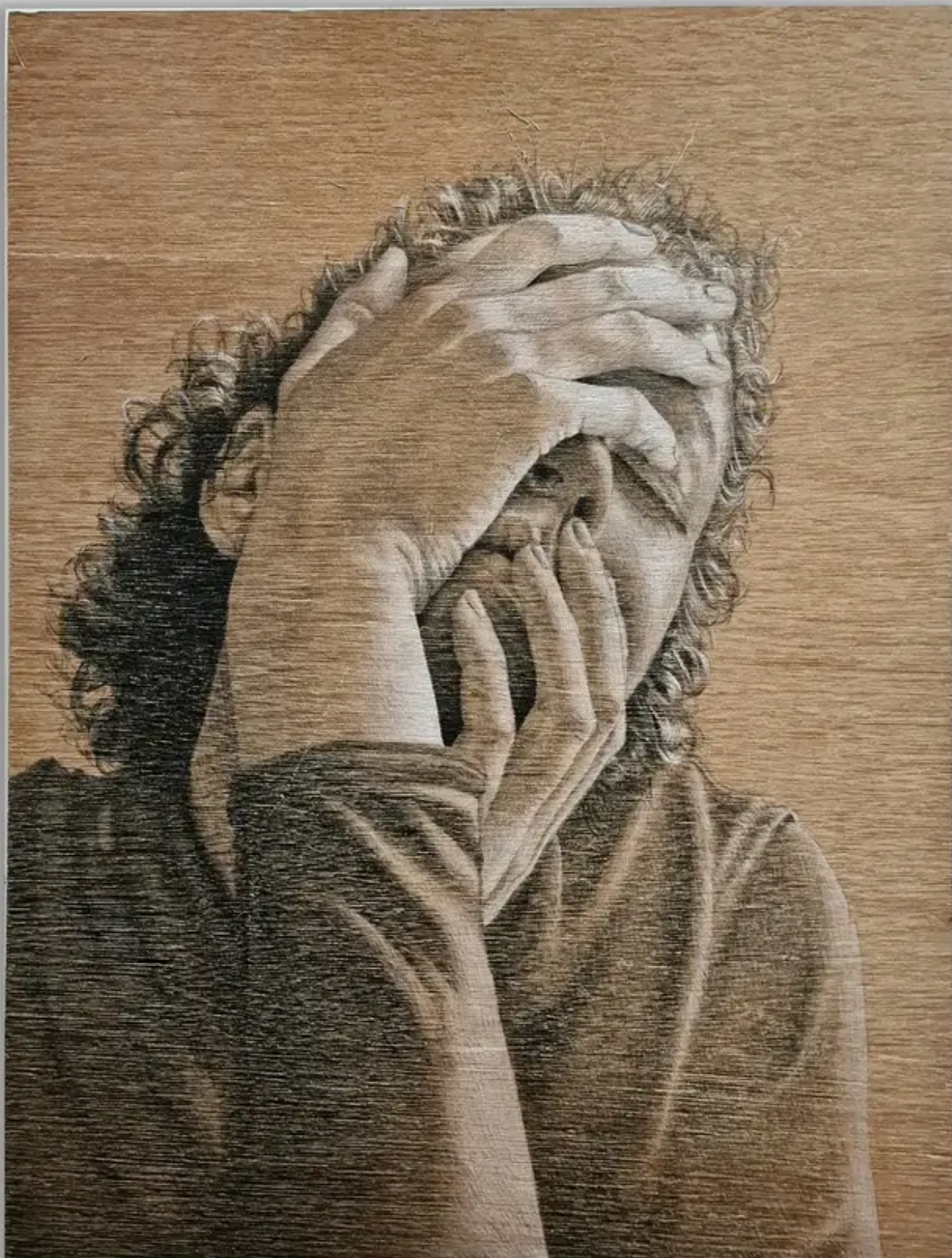
חדשות

מידע נוסף

מידע נוסף

במרחב שנפרש בין הרס, לזיכרון ולמקום, האמן אמיר תומשוב אוסף שאריות. חפצים נטושים, תמונות ישנות ופסולת הופכים לעדות חומרית לתהליכים חברתיים ופוליטיים - למה שהיה ולמה שעוד עשוי לקרות.

בתערוכה שאריות של עתיד אבוד שתוצג בגלריה ליטבק החל מה-19 בדצמבר, תומשוב מציג מספר סדרות היוצרות מעין אינדקס של עתיד דיסטופי: ממד האסון בעבודותיו נתפס כתהליך מחזורי, שמשתקף בבניינים ובאתרים שעברו שינויים דרמטיים בעקבות פעולות הרס ובנייה. סגנונו האסתטי, המאופיין ברישום ריאליסטי חד ומדויק, מציע מבט ביקורתי על המחירים הכרוכים בגלובליזציה, ג'נטריפיקציה ומשבר האקלים, דרך עדשה אדריכלית.

אמיר תומשוב, ללא כותרת, 2024, גרפיט על דיקט / אמיר תומשוב

קישורים מקודמים ע"י טאבולה

אולי יעניין אותך

באיגוד השופטים מגבים את ההחלטה

הדרמטית בטדי - וזו הסיבה ספורט

ההישג הנדיר של שוער באירן מינכן

וה"אנטי אורביג" ספורט

ביטוח רכב לפנסיונרים בישראל לשנת

Expertinspector2025

חדר כושר למוח: זו התוכנה שפותחה

בישראל לגיל 55 ומעלה Web-Mine - בריאות

"יש הרבה אסתטיקה בהרס וחורבן. כשאנחנו עדים להרס או למשהו שיש לו פוטנציאל להרס אנחנו לא יכולים שלא להסתכל עליו. זה כמו כדור שלג שמתגלגל ובונה את עצמו - אנחנו בוהים בו ואז רואים יותר ממנו" אומר האמן אמיר תומשוב.

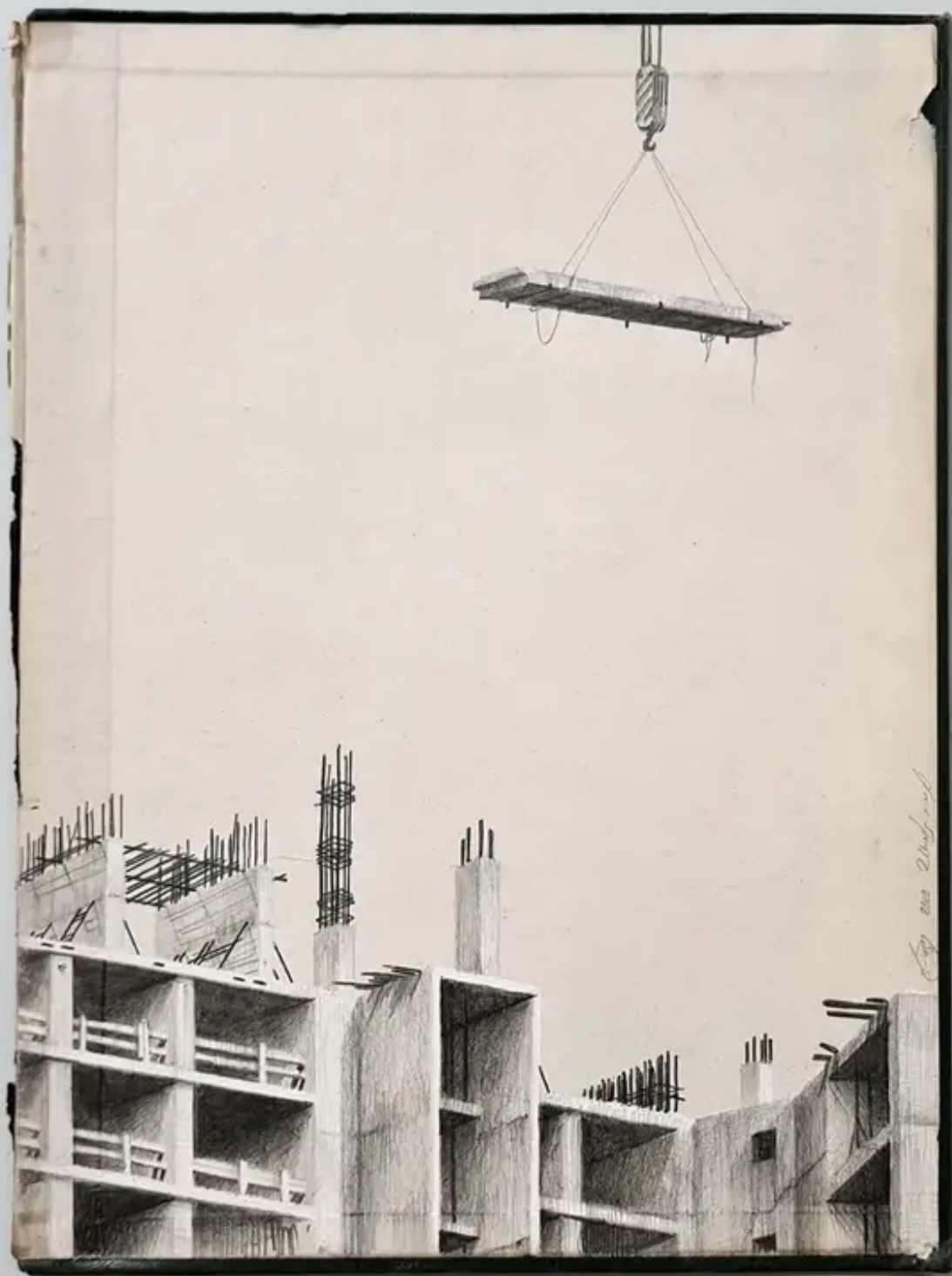
שני צירים רעיוניים חוצים את התערוכה: השימוש במצעי ציור מן המוכן - חומרים בעלי מטען, אופי והיסטוריה משלהם כמו שמציג תומשוב בסדרה "נשכח בשנית" - כאן התערב האמן בציורי שמן וגובלנים ישנים שמציגים נופים, דיוקנאות וטבע דומם - יצירות-מזכרות שנמכרו בכיכרות ערים ובחנויות לתיירים, ככל הנראה ממקור סיני. הוא מנכס את הציורים הללו, מוחק ורושם מחדש ושותל בלב הדימוי הרי אשפה, הריסות ופסולת. פעולתו מסיטה את הנרטיב הקיטשי לנבואה דיסטופית, ומעלה שאלות על ערך אמנותי, ניכוס ותרבות הצריכה.

אמיר תומשוב, דיו וצבע סינתטי על אובייקט מוכן, 2024 / יחצ

הציר השני בתערוכה הוא השימוש בדימויים גנריים שמקורם ברשתות חברתיות כמו אינסטגרם ופינטרסט, תמונות ממאגרי דימויים וציורים שיוצרו בסין כמו שעשה בסדרה "הדים נשכחים" המתמקדת ברישומי פורטרטים המבוססים על דימויים גנריים ומבוימים, נעדרי כל רגש אותנטי. עבודות אלו מסמנות מעבר מהייצוג האדריכלי בעבודתו לעבר ייצוג טראומה דרך המבט האנושי.

בעבודות נוספות בתערוכה, ששייכות לסדרות מתמשכות של תומשוב, נעשה שימוש במצעי ציור כגון בולי עץ, כריכות ספרים, ומגירות ישנות ובהם ניכרת תפיסה רוחבית שמעלה על הדעת חפירה ארכיאולוגית, הבוחנת את שלד המבנים לאחר הרס ושינוי דרמטיים.

אמיר תומשוב, רישום / יחצ

המראה הביקורתית של תומשוב, בה בעת מפתה ומפוכחת, מתריסה כנגד התרבות העכשווית. על ידי שילוב של עבודת יד קפדנית, אסתטיקה גנרית וחזון אפל, הוא

מבליט את הפער בין היופי המלוטש שאנו צורכים לבין המציאות הסמויה מן העין - ערמות אשפה, חורבן ושברי תרבות הצריכה.

"תומשוב מפרק ומרכיב מחדש, שואל כיצד הדחף לייפות ולהסתיר מעמיק את השבר ומאיים על העתיד. עבודותיו אינן משיבות לשאלות אלו, אלא מציפות את תוצאות הבחירות שלנו כחברה, ומבקשות לבחון מחדש את ערכינו אל מול הדימויים שאנו מייצרים וצורכים" אומרת הדס גלזר, אוצרת התערוכה.

אמיר תומשוב: שאריות של עתיד אבוד, 19 בדצמבר 2024 - 27 בפברואר 2025, גלריה ליטבק קונטמפוררי, שביל המפעל 3, קומה 1 תל אביב. הכניסה חופשית. שעות פתיחה: שלישי - חמישי 10:00 - 17:00 / שישי ושבת: בתיאום מראש.

עוד באותו נושא: [עיצוב](#)

פלאג אין הייבריד מתקדם שלא מתפשר על עיצוב וביצועים, הכירו את TIGGO 7 PRO PHEV

צ'רי ישראל

Chery Israel | ממומן

מידע נוסף

לא להאמין: חבילה מטורפת של טלוויזיה ואינטרנט סיבים החל מ-105.90 ש"ח לחודש בנקסטTV

NEXT - TV | ממומן

מידע נוסף

דום נשימה בשינה: כרית גאונית כובשת את ישראל בסערה

חדשות - בריאות | ממומן

סוגרים בביטוח ישיר ומקבלים עד 45% הנחה בביטוח המקיף לרכב

הגיע הזמן לעבור לביטוח רכב משתלם יותר, הכנסו לקבלת הצעה תוך 5 דקות

ביטוח ישיר - ביטוח רכב | ממומן

לקבלת הצעה